

Malmö stad

Huvudman

Malmö stad (hädanefter kommunen).

Ärendet

Tillsyn av rättssäkerheten i kommunernas myndighetsutövning för barn och unga.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har i tillsynen konstaterat följande brister:

- Kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn och unga
- Kommunen brister i sin skyldighet att hantera orosanmälningar
- Kommunen brister i sin skyldighet att följa upp placeringar av barn och unga
- Kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning barn och unga

IVO begär med stöd av 28 kap. 5 § socialtjänstlagen (2025:400), SoL, att kommunen redovisar sin inställning till de brister som IVO konstaterat. Redovisningen ska även innehålla de eventuella åtgärder som kommunen har genomfört eller planerar att genomföra för att komma till rätta med bristerna samt förväntade effekter av åtgärderna för barn och unga. Redovisningen ska avslutas med uppgift om när åtgärderna genomfördes eller kommer att genomföras.

Redovisningen ska ha kommit in till IVO senast den 6 februari 2026.

Om bristerna inte avhjälpas kan IVO komma att fatta beslut om att förelägga kommunen att vidta åtgärder.

Skälen för beslut

Kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn och unga

IVO bedömer att kommunen brister i sin skyldighet att göra kontroller inför placeringar av barn och unga inom följande områden.

Kontroll av tillstånd

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunen inte alltid kontrollerar om den tilltänkta privata verksamheten har ett giltigt tillstånd för att bedriva sin verksamhet och inte heller kontrollerar om det barn som placeras tillhör den tilltänkta målgruppen. Enligt 26 kap. 1 § SoL får inte ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ bedriva verksamhet utan tillstånd av IVO. Det framgår av 23 § lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, att det även krävs tillstånd av IVO för att yrkesmässigt bedriva bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt 9 § 8 LSS. Av tillståndet

framgår bland annat vilken målgrupp verksamheten ska ta emot, hur många personer verksamheten är avsedd för och vem som är föreståndare.

IVO bedömer därför att det är en brist att kommunen inte alltid kontrollerar om den tilltänkta verksamheten har ett giltigt tillstånd. IVO menar att kommunen behöver kontrollera verksamhetens tillstånd för att kunna säkerställa att verksamheter uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet. Tillstånd att bedriva sådan verksamhet som avses i 1 § får endast beviljas om verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet, vilket framgår av 26 kap. 2 § SoL. Om en verksamhet bedrivs utanför beviljat tillstånd riskerar barn och unga att inte få de insatser de har behov av. IVO bedömer därför det är av vikt att kommunen alltid säkerställer att denna kontroll görs.

Kontroll av familjehem

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunen inte alltid kontrollerar om det tilltänkta familjehemmet bedrivs yrkesmässigt. Enligt 9 kap. 2 § SoL framgår att ett familjehem inte får bedrivas yrkesmässigt. IVO bedömer att det är en brist att kommunen inte alltid utför denna kontroll. Kommunen har ansvar för att säkerställa att grundläggande förutsättningar i familjehemmet uppfylls för att kunna erbjuda barn en säker familjehemsvård av god kvalitet. IVO menar att kommunen inte kan säkerställa god kvalitet utan att denna kontroll av familjehem görs.

Trygghet och säkerhet

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran noterar IVO att kommunen inför placering av barn i privat drivna verksamheter inte alltid kontrollerar om den tilltänkta verksamheten har haft omplaceringar eller oplanerade utskrivningar under aktuell period. IVO vill uppmärksamma kommunen på att detta är en av flera kontroller som kommunen kan göra för att säkerställa att verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet.

Det framgår av socialtjänstlagen att socialnämnden ansvarar för att ge god vård till den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna. Socialnämnden ska planera för och genomföra de åtgärder som krävs för att säkerställa tillgången till hem och stödboenden som kan erbjuda vård som är trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet. Enligt 5 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende (HVB), (ändrad HSLF:FS 2025:24), SOSFS 2012:11, ska socialnämnden, inför beslut om vård i familjehem, stödboende eller HVB, göra en bedömning av om förutsättningarna i det tilltänkta hemmet eller stödboendet svarar mot de behov som barnet eller den unge har.

Kommunen brister i sin skyldighet att hantera orosanmälningar

IVO bedömer att kommunen brister i sin skyldighet att hantera orosanmälningar.

Utredning

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer att utredning slutförs av och fattar beslut om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd, om barnet byter vistelsekommun.

Vid gruppintervju med ledning och nämnder framgår att det är deras ansvar att slutföra utredningen. Detta sker inom förvaltningen och kommer till ledning och nämnder som information vid förslag till beslut. De intervjuade uppger att de förlitar sig på att socialsekreterarens delegation

är tillräcklig. IVO finner att det inte framgår tydligt hur kommunen säkerställer att utredning slutförs då barnet byter vistelsekommun.

Socialnämnden är skyldig att slutföra en utredning och fatta beslut i ärendet även om barnet byter vistelsekommun vilket framgår av 29 kap. 9 § SoL. Om nämnden inte säkerställer detta menar IVO att de inte kan veta om de slutför utredning och fattar beslut enligt lagens krav.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunen inte alltid fattar beslut att inleda eller inte inleda utredning inom fjorton dagar efter det att en anmälan har kommit in. Enligt 20 kap. 2 § SoL ska socialnämnden fatta beslut om att inleda eller inte inleda utredning inom fjorton dagar efter att anmälan kommit in. IVO bedömer att det är en brist att kommunen inte alltid beslutar om detta inom den tid som fastställs i lagen. IVO menar att det är av vikt att socialnämnden alltid fattar beslut att inleda eller inte inleda utredning inom lagstadgad tid, då nämnden har ett långtgående utredningsansvar för barn som kan vara i behov av skydd eller stöd.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran samt vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer att utredning slutförs av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd inom fyra månader.

Av gruppintervju med ledning och nämnder framgår att socialnämnden varje månad följer upp bland annat antal orosanmälningar och anledning till att en anmälan eventuellt inte avslutats inom fyra månader. Det har gjorts en handlingsplan kring hanteringen av orosanmälan utifrån att det varit problem att slutföra utredningar inom fyra månader. Handlingsplanen innehåller åtgärder på både lång och kort sikt. Ledning och nämnder uppger att de har sett att det blivit bättre, men har beslutat att fortsätta följa detta.

IVO finner att det inte tydligt framgår att kommunen säkerställer att utredning slutförs inom fyra månader. Enligt 20 kap. 3 § SoL ska socialnämndens utredning bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader från det att den inleddes. IVO bedömer att det är en brist att kommunen inte alltid slutför sin utredning inom fyra månader. IVO menar att det är av vikt att socialnämnden slutför sin utredning inom lagstadgad tid, då nämnden har ett långtgående utredningsansvar för barn som kan vara i behov av skydd eller stöd.

Barns och ungas perspektiv

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer att barnet får relevant information vid en åtgärd som rör barnet. Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO även att kommunen inte alltid ser till att barnet får möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet.

Vid gruppintervju med ledning och nämnder framgår att det ska stå i kallelsen vid en förhandsbedömning om barnet varit med eller inte. Socialsekreterarna dokumenterar utifrån styrkort och mallar där barnens delaktighet framgår. Vidare uppger de intervjuade att handläggarna inom LSS alltid träffar barnet och utgår från utredningsrutiner där barnet får komma till tals vilket framgår av dokumentationen.

IVO menar att det inte tydligt framgår hur kommunen säkerställer att barnet får relevant information och möjlighet att framföra sina åsikter. IVO bedömer därför att det är en brist.

Det framgår av 3 kap. 3 § SoL att barnet ska få kontinuerlig information vid en åtgärd som rör barnet. Informationen ska vara anpassad till barnets individuella behov och situation i fråga om ålder, mognad och individuella förutsättningar.

Det framgår av 3 kap. 2 § SoL att ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Kommunen har, genom socialtjänsten, det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver, vilket framgår av 4 kap. 1 § SoL. Socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Nämnden ska främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga i nära samarbete med vårdnadshavare eller andra som ansvarar för barns och ungas dagliga omsorg, vilket framgår av 18 kap. 1 § SoL.

Kommunen brister i sin skyldighet att följa upp placeringar av barn och unga

IVO bedömer att kommunen brister i sin skyldighet att följa upp placeringar av barn och unga.

Uppföljning och övervägande

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer att de följer upp beslut där de har placerat barn i en annan kommun.

Vid gruppintervju med ledning och nämnder framgår att uppföljning görs på verksamhetsnivå utifrån styrkort där varje socialsekreterare kan se när det är dags för uppföljning av dennes ärenden. Handläggaren arbetar med årshjul och gör avstämningar med chef. Vidare framgår att anvisningsenheten gör uppföljningar av boendet och kan ibland göra ett gemensamt besök med socialsekreteraren vid ett boende, de tittar då på olika delar. De intervjuade uppger vidare att chef inom socialtjänsten kan ha lite kontroll när det är dags för uppföljning utifrån kostnad vilket blir ytterligare en kontrollstation.

Av barnenkäten framgår att alla barn och unga inte pratar med eller träffar sin socialsekreterare eller den som handlägger sitt ärende minst varje halvår.

IVO menar att det inte tydligt framgår hur ledning och nämnder tar del av dokumentationen och säkerställer att de följer upp beslut där de har placerat barn i en annan kommun.

Det framgår av 29 kap. 2 § SoL att en kommun behåller ansvaret för insatser till enskild som till följd av ett beslut av kommunen vistas i en annan kommun avseende både familjehem, stödboende, HVB och boende enligt 9 § 8 LSS. Socialnämnden ska därmed se till att de insatser som beslutas i enlighet med socialtjänstlagen faktiskt genomförs och att de följer gällande författningar. Det framgår av 16 d § LSS att en kommun har ansvar enligt LSS gentemot en person som till följd av ett beslut av kommunen är bosatt i en annan kommun. Vidare framgår av 22 kap. 13 § att socialnämnden minst en gång var sjätte månad ska överväga om vården fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas.

Kontakt med socialsekreterare

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion samt vad som framgår av barnenkät konstaterar IVO att kommunen inte säkerställer att barn och unga har aktuella kontaktuppgifter till sin socialsekreterare eller den som handlägger barnets ärende.

Av gruppintervju med socialsekreterare framgår att de alltid ger barn och unga som är placerade i familjehem, stödboende eller HVB aktuella kontaktuppgifter till sin socialsekreterare.

Av barnenkäten framgår att alla barn och unga inte har kontaktuppgifter till sin socialsekreterare eller den som handlägger sitt ärende. Det finns även barn som är osäkra på om de har kontaktuppgifter. IVO noterar även att det finns barn som är osäkra på vem som är deras socialsekreterare eller den som handlägger sitt ärende eller har kontaktuppgifter till denne.

IVO konstaterar att uppgifterna som kommunen lämnat angående kontakt med socialsekreterare inte överensstämmer med de uppgifter IVO har fått del av i barnenkäten. IVO bedömer därför att det är en brist att kommunen inte till fullo säkerställer att barn och unga har aktuella kontaktuppgifter till sin socialsekreterare eller den som handlägger barnets ärende.

Det framgår av 22 kap. 12 § SoL att socialnämnden ska utse en socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge när vård ges i ett familjehem, stödboende eller HVB. Vidare framgår av 7 kap. 1 § SOSFS 2012:11 att Socialnämnden ska ge barnet eller den unge som är placerad i ett familjehem, ett stödboende eller ett hem för vård eller boende aktuella kontaktuppgifter till den socialsekreterare som handlägger hans eller hennes ärende.

Barns och ungas delaktighet

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid ger barnet eller den unge information om grunden för sin placering och säkerställer att barnet eller den unge har information om grunden för sin placering.

Vid gruppintervju med socialsekreterare framgår att de ger information och motiverar varför placeringen sker. Socialsekreterarna uppger att de ibland ger barn och unga information om grunder för placering utifrån att det inte alltid sker ett uppföljande samtal med förklaring till placering.

Vid gruppintervju med ledning och nämnder framgår att de inom socialtjänsten har rutiner kring information om grunden till placering. De intervjuade uppger att de försöker säkerställa detta men det har framkommit i enkätundersökning att alla barn inte har information om grunden för sin placering och att det kan finnas orsaker till detta. Vidare framgår att det pågår ett arbete med att förbättra mötet med barnet och förklara utifrån varje barns individuella behov.

Av barnenkäten framgår att alla barn och unga inte vet varför de bor i ett familjehem, jourhem eller boende.

IVO menar att det inte tydligt framgår hur ledningen säkerställer att barn och unga har information om grunden för sin placering.

Det framgår av 7 kap. 1 § SOSFS 2012:11 att nämnden ska informera barnet eller den unge om grunden för placeringen.

Det framgår av 3 kap. 3 § SoL att barnet ska få kontinuerlig information vid en åtgärd som rör barnet. Informationen ska vara anpassad till barnets individuella behov och situation i fråga om ålder, mognad och individuella förutsättningar.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid vet om barn och unga lämnat klagomål på sitt ärende eller genom förande av sin insats eller säkerställer att barn och unga kan lämna klagomål till nämnden på handläggningen av sitt ärende eller på genomförandet av sin insats.

Vid gruppintervju med ledning och nämnder framgår att barn och unga ska veta vart de kan vända sig om de har klagomål. Vid intervjun framgår att det finns strukturer för klagomålshantering där barn och unga kan anmäla. Inom LSS finns även skriftligt material. Ledning och nämnder uppger att de behöver vara observanta på vilka synpunkter barn och unga har och vad de behöver agera på samt att de behöver titta på följsamheten till de rutiner som finns.

Av barnenkäten framgår att alla barn och unga inte vet vem de ska kontakta om de vill klaga på det stöd och den hjälp de fått.

IVO menar att det inte tydligt framgår hur kommunen arbetar med sin klagomålshantering eller säkerställer detta. Det framgår även barn som inte vet vem de ska kontakta om de vill klaga. IVO bedömer därför att det är en brist

Det framgår av 5 kap. 23 § SOSFS 2014:5 att det ska framgå av dokumentationen om den enskilde fört fram några klagomål till nämnden på handläggningen av ett ärende eller på genomförandet av en insats och i så fall vilka åtgärder som nämnden har vidtagit.

Dokumentation

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid säkerställer att de åtgärder som genomförs för att följa upp insatsen mot fastställda mål och den planering som gjorts tillsammans med barnet eller den unga dokumenteras.

Vid gruppintervju med ledning och nämnder framgår att det finns genomförandeplaner som dokumenteras vid uppföljningen men det framgår inte hur ledning och nämnder säkerställer att detta sker.

Det framgår av 5 kap. 23 § SOSFS 2014:5 att åtgärder som vidtas av nämnden för att följa upp att den enskilde får den beviljade insatsen utförd mot fastställda mål och den planering som har gjorts tillsammans med den enskilde ska dokumenteras.

Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende, skyddat boende eller HVB. Att noga följa och stödja de barn som placerats i samhällsvård är en av de viktigaste uppgifterna för den sociala barn- och ungdomsvården. Det är nödvändigt för att säkerställa att barnen har det bra och får rätt stöd. De krav som lagstiftaren ställer om uppföljning i SoL, Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, och Barnkonventionen syftar till att säkerställa att barnet har det bra och får rätt hjälp.

Kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning för barn och unga

IVO bedömer att kommunen brister i sin egenkontroll avseende myndighetsutövning för barn och unga.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte kan beskriva hur de arbetar med klagomål och synpunkter från barn och unga.

Vid gruppintervju med socialsekreterare framgår att vid klagomål på boende görs en avtalsuppföljning samt kontrollerar med IVO vilka uppgifter som finns om verksamheten. Vidare sprider de information om boendet inom Skånes kommuner. Socialsekreterarna uppger att de även pratar med barn och familj. Allt dokumenteras och nämnden informeras vid större händelser. Vid gruppintervjun framgår inte hur socialsekreterarna arbetar med klagomål och synpunkter på den egna verksamheten.

Det framgår av 5 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (ändrad HSLF:FS 2025:21), SOSFS 2011:9 att den som bedriver socialtjänst ska ta emot och utreda klagomål och synpunkter på verksamhetens kvalitet från vård- och omsorgstagare och deras närstående. Vidare framgår av 5 kap. 6-7 §§ samma föreskrift att inkomna rapporter, klagomål och synpunkter ska sammanställas och analyseras för att den som bedriver socialtjänst ska kunna se mönster eller trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet. Utifrån resultaten av de aktiviteter som görs ska de åtgärder som krävs vidtas för att säkra verksamhetens kvalitet.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid kontrollerar eller säkerställer dokumentation av handläggning av ärenden som rör barn och unga samt genomförande av beslut om insatser.

Vid gruppintervju med socialsekreterare framgår att det görs ärendeuppföljningar med förste socialsekreterare och chef där man går igenom och diskuterar genomförandeplan. Inom LSS sker egenkontroll oftast av utvecklingssekreterare som granskar att samtliga åtgärder genomförts. Vidare uppger socialsekreterarna att det säkert görs egenkontroller utan att de känner till det.

Vid gruppintervju med ledning och nämnder framgår att dokumentationen säkerställs som en del av introduktionsutbildning samt att de ibland har riktade insatser genom interna utbildningar kring dokumentation. Vidare framgår att de har ärendegenomgången och att det finns en checklista inför uppföljningsmötet. Inom LSS har de egenkontroller där de följer handläggningsprocessen och att de dokumenterar som de ska. De kan även göra uppföljningar tillsammans medarbetare och chef samt kvalitetsgranskningar en gång per månad för att se att systemet används på rätt sätt. Det framgår inte tydligt vid gruppintervjun hur ledning och nämnder säkerställer dokumentation av handläggning av ärenden samt genomförande av beslut om insatser.

Det framgår av 14 kap. 3 § SoL att handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av insatser ska dokumenteras, om inte annat följer av 4 eller 5 §. Beslut och åtgärder i ärendet ska dokumenteras. Även faktiska omständigheter och händelser av betydelse ska dokumenteras. Vidare framgår av 21 a § LSS att handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser enligt LSS ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunen inte alltid arbetar med eller säkerställer arbetet med att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och unga.

Vid gruppintervju med ledning och nämnder framgår att de har reviderat ledningssystemet för att komma närmare handläggningen. Vidare framgår att de rekryterar med mentorskap. Det går att anställa, men det kan vara svårt att rekrytera erfarna socialsekreterare vilket är ett pågående arbete. Inom LSS får nyrekryterade medarbetare delegation efter hand. Det framgår inte tydligt hur kommunen arbetar systematiskt för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet för barn och unga.

Det framgår av 27 kap. 1 § SoL att socialnämnden ansvarar för att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunens egenkontroll av myndighetsutövning för barn och unga inte omfattar undersökning av om det finns förhållningssätt och attityder hos chefer och/eller personal som kan leda till brister i verksamhetens kvalitet. Det framgår även att egenkontrollen inte omfattar uppföljning av avtal gällande privata utförare av LSS-boende, stödboende eller HVB samt att det inte alltid kontrolleras följsamhet till

sina egna riktlinjer som kommunen har kopplat till jäv och korruption. Enligt 5 kap. 2 § SOSFS 2011:9 ska den som bedriver socialtjänst utöva egenkontroll. Egenkontrollen ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att den som bedriver socialtjänst ska kunna säkra verksamhetens kvalitet. Vidare framgår av de allmänna råden i samma paragraf att egenkontrollen kan innefatta bland annat granskning av journaler, akter och annan dokumentation, liksom undersökning av om det finns förhållningssätt och attityder hos chefer och/eller personal som kan leda till brister i verksamhetens kvalitet. IVO menar att kommunen inte till fullo kan säkra verksamhetens kvalitet utan att undersöka om det finns förhållningssätt och attityder hos chefer och/eller personal följa upp om privata utförare uppfyller de avtalade villkoren/utan att kontrollera följsamheten till aktuella rutiner.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunens egenkontroll inte omfattar uppföljning av avtal gällande privata utförare av LSS-boende, stödboende eller HVB samt inte alltid kontrollerar följsamheten till sina egna riktlinjer som kommunen har kopplat till jäv och korruption. Enligt 5 kap. 2 § SOSFS 2011:9 framgår att den som bedriver socialtjänst ska utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. IVO menar att kommunen inte till fullo kan säkra verksamhetens kvalitet utan att följa upp om privata utförare uppfyller de avtalade villkoren/utan att kontrollera följsamheten till aktuella rutiner.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunens egenkontroll av myndighetsutövning för barn och unga inte omfattar undersökning av följsamheten till fastställda rutiner i enlighet med SOSFS 2012:11 vilka säkerställer att kommunen inleder en utredning enligt 14 kap. 2 § SoL. Enligt 2 kap. 2 § SOSFS 2012:11 ska socialnämnden fastställa rutiner som säkerställer att en utredning inleds i enlighet med 14 kap. 2 § SoL. IVO bedömer därför att det är en brist om kommunen inte säkerställer detta.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunens egenkontroll av verksamhet för barn och unga i familjehem, stödboenden och HVB inte omfattar insamling av uppgifter om antalet socialsekreterare som har besökt och samtalat med ett visst barn eller en viss ung person och orsakerna till omplaceringar och oplanerade avslut av placeringar. Enligt 3 kap. 3 § SOSFS 2012:11 ska den som bedriver socialtjänst utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. Det framgår av de allmänna råden i samma paragraf att egenkontrollen bör omfatta insamling av uppgifter om bland annat hur ofta en socialsekreterare har besökt och samtalat med ett visst barn eller en viss ung person, antalet socialsekreterare som har besökt och samtalat med ett visst barn eller en viss ung person, barnens eller de ungas erfarenheter av och synpunkter på vården, orsakerna till omplaceringar och oplanerade avslut av placeringar.

IVO menar att om kommunen i sin egenkontroll inte granskar de nämnda områdena i avsnitten ovan kan det vara svårt för kommunen att utöva egenkontroll i den omfattning som krävs för att säkra kvaliteten i enlighet med SOSFS 2011:9.

Egenkontroll enligt SOSFS 2011:9 innebär en systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten samt kontroll av att den bedrivs enligt fastställda processer och rutiner. Egenkontrollen ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. När det gäller egenkontroll av verksamhet som rör barn och unga i familjehem, stödboende och HVB finns kompletterande allmänna råd i SOSFS 2012:11.

Kommunens åtgärder för att motverka jäv och korruption

Regeringen beslutade i juli 2024 om en ny handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan. Syftet med handlingsplanen är att möta bredden i de utmaningar som finns när det gäller korruption och otillåten påverkan. För att upprätthålla ett högt förtroende för den offentliga förvaltningen måste medborgarna ha tilltro till att verksamheten bedrivs på ett korrekt sätt och att offentliga medel inte används på felaktiga grunder.

Offentlig verksamhet ska bedrivas på ett ansvarsfullt och korrekt sätt där anställda i offentlig förvaltning ska agera sakligt och opartiskt och i enlighet med de lagar och principer som styr förvaltningen. Det är därför av vikt att kommunen arbetar med att motverka korruption, mutor, jäv och andra oegentligheter som kan äventyra kommunens opartiskhet. Oseriösa eller kriminella aktörer förekommer inom allt fler branscher inom välfärdssektorn, i den kommunala sektorn inom exempelvis HVB. Det riskerar att leda till att barn och unga inte får den vård och omsorg de har behov av och har rätt till.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunen inte alltid kontrollerar följsamheten till delegationsordning vid beslutsfattande som rör barn och unga. IVO vill uppmärksamma kommunen på att Socialnämnden har ett särskilt ansvar för barn och unga och därför även har ansvar för att korrekta beslut fattas av behörig personal. Ett sätt att säkerställa detta är att kontrollera följsamheten till delegationsordning i kommunens egenkontroll. Om beslut fattas av personal utan delegation kan det medföra risker som kan äventyra kommunens opartiskhet och i sista hand leda till att barn och unga inte får den vård, skydd och stöd som de är i behov av.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat på IVO:s begäran konstaterar IVO att kommunen uppger att de inte vet om de har gjort riskanalyser under perioden oktober 2023-oktober 2024 kopplat till detta område.

Utifrån de uppgifter kommunen lämnat vid IVO:s inspektion konstaterar IVO att kommunens internkontrollarbete inte alltid omfattar följsamheten till upphandlingslagstiftningen.

IVO vill uppmärksamma kommunen på vikten av att arbeta aktivt med dessa frågor för att hindra att oseriösa och kriminella aktörer kan utnyttja välfärden.

Närmare om den aktuella tillsynen

IVO genomför tillsyn riktad mot samtliga kommuner i landet. Tillsynen genomförs med stöd av 28 kap. 1 och 2 §§ SoL. Syftet med tillsynen är att granska rättssäkerheten i kommunernas myndighetsutövning för barn och unga.

Tillsynen är avgränsad till socialnämndens handläggning och kontroll inför placeringar av barn och unga i privat drivna verksamheter samt familjehem, hantering av orosanmälningar, uppföljning av placeringar och handläggning samt arbetet med egenkontroll som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Tillsynen granskar även nämndens arbete mot korruption och otillbörlig påverkan. I tillsynen har IVO inledningsvis begärt uppgifter utifrån tillsynens fokusområden från samtliga Sveriges kommuner. Utöver detta har IVO i ett antal kommuner även genomfört inspektion. Vid inspektionen genomförde IVO en gruppintervju med socialsekreterare samt en gruppintervju med ledning och nämnd/nämnder. IVO har även genomfört digitala barnenkäter till berörda barn och unga i inspektionskommunerna.

Tillsynen är initierad utifrån resultat och erfarenheter från tidigare tillsyner, där brister inom kommunernas myndighetsutövning för barn och unga har visat sig inom flertalet områden. IVO

har genom tidigare tillsyner även identifierat oseriösa och/eller kriminella aktörer som driver HVB, stödboende och familjehem. Det är verksamheter som riktar sig mot några av de mest utsatta grupperna i samhället, barn och unga. IVO har ett regeringsuppdrag att förhindra och motverka välfärdsbrottslighet inom omsorgen. Genom välfärdsbrottslighet medverkar dessa oseriösa och/eller kriminella aktörer till att barn och unga riskerar att inte få den vård eller omsorg de har rätt till.

Underlag

- Kommunens uppgifter utifrån IVO:s begäran
- Inspektionsprotokoll upprättat i samband med intervju med socialsekreterare
- Inspektionsprotokoll upprättat i samband med intervju med ledning och nämnd
- Synpunkter på faktagranskade inspektionsprotokoll upprättade i samband med inspektion
- Underlag från barnenkäter
- Yttrande från nämnden vid kommunikering av underlag

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Helen Nyman. I den slutliga handläggningen har inspektören Malin Lindqvist deltagit. Inspektören Pia Bergqvist har varit föredragande.